

FSD3647 OPETTAJIEN JA OHJAAJIEN AJATUKSIA SUKUPUOLI- JA KULTTUURITIEETOISESTA OHJAUKSESTA 2020

FSD3647 TEACHERS' AND GUIDANCE COUNSELLORS' VIEWS ON GENDER AND CULTURE SENSITIVE CAREER GUIDANCE 2020

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Opinto- ja uraohjaustyötä tekevien puolistrukturoitu haastattelurunko, haastattelun kulku

[Käydään läpi ennen haastattelun aloittamista (nauhoitus ei päällä)]

Tämä on Potentiaali-hankkeen tutkimusosion haastattelu. Tutkimuksessa tavoitteena on selvittää, minkälaisia käsityksiä ja opinto-ohjaajilla, opettajilla ja muuta ohjaustyötä tekeillä on sukupuoli- ja kulttuuritietoisesta ohjauksesta, miten he sitä toteuttavat omassa työssään ja mihin he tarvitsisivat tukea.

Haastattelussa ei ole olemassa oikeita tai väriä vastauksia. Olen tutkijana kiinnostunut aidosti sinun mielipiteistäsi ja kokemuksista.

Tähän haastatteluun osallistuminen on täysin vapaa ehtoista, voit hyvin olla vastamaatta esittämiini kysymyksiin.

Haastattelu on luottamuksellinen, eikä haastattelija paljasta kellekään muulle, että juuri sinä olet osallistunut haastatteluun.

- Voi kysellä, millaisessa tilassa haastateltava on, onko paikalla muita, onko rauhallista
- Kysy, haluaako haastateltava olla kamera päällä vai pois päältä nauhoituksen ajan

Seuraavaksi käynnistän nauhurin, ja ensiksi tallennetaan nauhalle suostumuksesi tutkimukseen osallistumisesta. Onko sinulla jotain, mitä haluaisit kysyä ennen sitä?

[Nauhoitus päälle]

Haastattelija käy suostumuslomakkeen läpi. Nauhalta pitää käydä ilmi yksiselitteisesti, että haastateltava ymmärtää mihin, hän suostuu, sekä haastattelijan ja haastateltavan nimet.

[Nauhoitus kiinni ja aloita uusi nauha]

Lämmittelykysymyksiä:

[Pyydetään vastaamaan ennen koronaa tilanteen mukaan (korona käsitellään lopussa)]

- Minkälainen työpaikkasi ja työnkuvasi on nyt, kuinka kauan olet ollut nykyisessä työpaikassasi
- Minkälainen koulutustausta sinulla on; milloin ja mistä valmistuit
- Minkälainen on tyypillinen ohjaustilanne tai sellainen tilanne missä on ohjauksellisia elementtejä
 - Ohjaajat: Mitä tapahtuu yksilöohjauksessa, entä ryhmäohjauksessa?
 - Opettajat: Missä tilanteessa ohjaukselliset elementit tulevat esille, kahdenkeskisissä keskusteluissa, piilo-ohjausta muun ohella?

Miten uraohjausta toteutetaan

Peruskouluihin:

- Millä tavoin nuoret tutustuvat eri ammatteihin? Miten ammatteja esitellään oppitunneilla? Miksi nämä alat on valittu esittelyyn? Kiinnitetäänkö esittelyissä huomiota monimuotoisuuteen esimerkiksi kuvavalinnoissa?
- Jos nuori on epävarma siitä, minne hänen kannattaisi hakeutua, mitä silloin tehdään? Millaisia vaihtoehtoja nuorelle tällöin tarjotaan?
- Tuovatko nuoret esiin, että haluaisivat hakeutua tietylle alalle/tiettyyn opiskelupaikkaan, mutta eivät jostain syystä voi tehdä niin? Mitä silloin tehdään?
- Miten nuoret perustelevat sitä, että jokin ala ei välttämättä sovi itselle? Miten näitä oletuksia käsitellään?
- Käsitelläänkö koulutus- ja työelämän sukupuolittumista osana ohjausta? Mitä ajattelet segregatiosta?
- Miten TET toteutetaan koulussanne? Miten nuoret valitsevat TET-paikkansa? Kiinnitetäänkö nuoren TET-paikan valintaan huomiota?

Lukioihin:

- Miten opiskelijat tutustuvat tulevaisuuden koulutus- ja työuriin?
- Onko korkeakouluvierailuja? Entä työelämä tutustumisia? Miten tutustumispaikat valitaan?
- Esitelläänkö oppitunneilla urapolkuja tai ammatteja? Miksi nämä alat on valittu esittelyyn?
- Jos nuori on epävarma siitä, minne hänen kannattaisi hakeutua seuraavaksi, mitä silloin tehdään? Millaisia vaihtoehtoja nuorelle tällöin tarjotaan?
- Tuovatko nuoret esiin, että haluaisivat hakeutua tietylle alalle/tiettyyn opiskelupaikkaan, mutta eivät jostain syystä voi tehdä niin? Mitä silloin tehdään?
- Miten nuoret perustelevat sitä, että jokin ala ei välttämättä sovi itselle? Miten näitä oletuksia käsitellään?
- Käsitelläänkö koulutus- ja työelämän sukupuolittumista osana ohjausta?

Ammattioppilaitoksiin:

- Miten opiskelijat tutustuvat tulevaisuuden koulutus- ja työuriin?
- Miten ja missä eri työllistymisvaihtoehtoja tuodaan oppilaitoksessa esiin? Miten nuorille esitellään millaisissa työpaikoissa/millä työnimikkeillä alan koulutuksella voi työskennellä?
- Miten jatko-opintomahdollisuudet tuodaan esiin ohjauksessa? Onko korkeakouluvierailuja?
- Tuovatko nuoret esiin, että haluaisivat suuntautua tiettyihin tehtäviin/ tiettyyn työpaikkaan/ tai jatko-opintoihin, mutta eivät jostain syystä voi tehdä niin? Mitä silloin tehdään?
- Miten nuoret perustelevat sitä, että jokin tehtävän kuva tai työpaikka ei välttämättä sovi itselle? Miten näitä oletuksia käsitellään?
- Käsitelläänkö opinnoissa ja ohjauksessa koulutus- ja työelämän sukupuolittumista?
- Onko koulussanne opiskelijoita, jotka ovat vähemmistönä omalla alallaan?
 - Onko teillä toimintatapoja tai käytäntöjä sukupuolelleen epätyypillisen valinnan tehneen tukemiseen?

Ohjaamot ym.

- Miten esitellet nuorille eri koulutus tai työllistymisvaihtoehtoja? Netistä, videolta, kirjasta yms..?
- Millä tavoin valitset, mitä ammatteja tai koulutuslinjoja esitellet ohjaustilanteessa?
- Tuovatko nuoret esiin, että haluaisivat suuntautua tiettyihin tehtäviin/ tiettyyn työpaikkaan/ tai koulutuslinjalle, mutta eivät jostain syystä voi tehdä niin? Mitä silloin tehdään?
- Jos nuori torppaa esittelemäsi urapolkuidean, miten nuoret perustelevat sitä ? Miten he perustelevat, että jokin koulutus- tai uravalinta ei välttämättä sovi itselle? Miten näitä oletuksia käsitellään?
- Käsitelläänkö ohjaustilanteessa koulutus- ja työelämän sukupuolittumista?

Yksilöiden väliset erot ohjauksessa

- Miten käsität sukupuolen ja miten sukupuoli näkyy ohjaustilanteessa /tilanteissa, joissa on ohjauksellisia elementtejä?
 - ➔ Tarkentavia: Mitä sukupuoli merkitsee, onko eri asia ohjata poikia tai tyttöjä, millaisissa tilanteissa erot tulevat esiin, jos tulevat?
- Tuovatko nuoret seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön kuulumistaan esiin ohjaustilanteissa? Miten? Oletko kokenut, että vähemmistöön kuuluminen on vaikuttanut tai vaikuttaisi ohjaamasi nuoren opinto- tai uravalintaan?
- Jos ohjattava nuoresi olisi esimerkiksi johonkin kielivähemmistöön kuuluva, miten se vaikuttaa ohjausotteeseesi? Vaikuttaako, tulisiko vaikuttaa?
- Miten nuorten perhetausta ja sosioekonominen asema tulevat sinulle näkyväksi ohjaustilanteessa?
 - ➔ Missä tilanteissa tämä on näkynyt?

Opinto- ja uraohjauksen yksi tavoite on lainsäädännön ja opetussuunnitelmien mukaan kannustaa nuoria tekemään myös ei-perinteisiä uraratkaisuja. Lisäksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslait velvoittavat koulutuksen järjestäjiä ja viranomaisia edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Potentiaali-hankkeessa katsomme, että sukupuoli- ja kulttuuritietoinen ohjaus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

- Mitä käsität tällaisen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävän työtteen tarkoittavan omassa työssäsi?

Voimavarat, poliittiset linjaukset ja lait

Oma työ

- Millaisia keinoja olet käyttänyt omassa ohjastyössäsi ottaaksesi nämä velvoitteet huomioon?
- Oletko käyttänyt jotain tiettyjä menetelmiä tai malleja sukupuoli- ja kulttuuritietoisuuden ohjauksen toteuttamisessa? Millaisia? Miten ne ovat toimineet?

Työyhteisö

- Oletteko keskustelleet työyhteisön kesken ohjauksen käytännöistä ja siitä, miten ja minne nuoria ohjataan hakeutumaan? Millaista keskustelua on ollut?
- Oletteko keskustelleet työyhteisössä koulutus ja urapolkujen jakautumisesta sukupuolen mukaan? Mitä ajatuksia tämä on herättänyt? Minkä syiden ajattelet vaikuttavan segregatioon?
- Miten työpakkasi ja työnantajasi ovat tukeneet sinua toteuttamaan sukupuoli- ja kulttuuritietoista ohjausta?
 - Oletko osallistunut aiheesta käsitteleviin koulutuksiin? Kenen järjestämiä ne olivat? Keneltä tuli aloite koulutukseen osallistumisesta?

Koulutus

- Mainitsit että olet suorittanut X koulutuksen, sisälsikö opintosi sukupuoli- ja kulttuuritietoisuuden/tauv. teemoja?

Ohjaustyö koronakriisissä

- Minkälainen on ollut tyypillinen työpäiväsi poikkeustilanteen aikaan?
- Mitkä ovat olleet suurimmat haasteet? Minkälaisia onnistumisen kokemuksia on ollut?
- Onko nämä sukupuoli- ja kulttuuritietoisuuden teemat sellaisia, jotka korostuvat ohjausotteessasi kriisitilanteessa? Vai ensimmäisiä asioita, jotka jäävät huomiomatta?
- Onko koronakriisi tuonut esiin uusia hyviä käytäntöjä ohjaustyöhön? Entä sukupuoli- ja kulttuuritietoiseen ohjausotteeseen?

Mitä haluaisit vielä sanoa teemaan liittyen?

Kiitos!